

Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli

International Multidisciplinary Conference

**KEY ISSUES OF EDUCATION
AND SCIENCES: DEVELOPMENT PROSPECTS
FOR UKRAINE AND POLAND**

20–21 July

Volume 6

**Stalowa Wola,
Republic of Poland
2018**

International Multidisciplinary Conference «Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland» Stalowa Wola, Republic of Poland, 20–21 July 2018. Volume 6. Stalowa Wola: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2018. 188 pages.

Chief editor – dr MAŁGORZATA KORECKA, rector (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Stalowej Woli)

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.
The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Стреси у студентів: причини та прояви у міжсесійний період Пирог Г. В., Марчук К. А.	135
The role of musical culture in the harmonious development of the younger generation Sidorova I. S.	139
Академічна риторика: традиції та сучасність Ткаченко Л. П.	142
Педагогічні інновації при вивченні графічних дисциплін студентами-іноземцями в англomовному проекті НАУ Чемакіна О. В., Башта О. Т., Джурик О. В.	144
Понятійно-термінологічний апарат дослідження формування індивідуальних стратегій здоров'язбереження майбутніх бакалаврів природничих спеціальностей на засадах міждисциплінарної інтеграції Шукатка О. В.	146
SOCIAL COMMUNICATIONS: TOOLS, TECHNOLOGY AND PRACTICE	
Концепт соціальної комунікації в соціокультурному вимірі Харченко Л. М.	150
Способи психологічного впливу реклами Шеленкова Н. Л.	153
DEVELOPMENT FACTORS OF PHILOLOGICAL SCIENCES	
Розвиток комунікативної компетентності у студентів коледжів мистецтв у процесі вивчення іноземної мови Вороненкова Т. О.	156
Структура уроку з творчими елементами та її наповнення в навчанні української мови як іноземної на підготовчому відділенні Зозуля І. Є., Стадній А. С.	159
Стилістичний аспект функціонування фразеологічних неологізмів Купіна І. О.	163
Про що говорять нам мікротопоніми кін. XVIII – поч. XIX ст.? I. соціально-історичне тло Мосур О. С.	165
Австрійське бароко в літературі Паламарчук К. М.	168

8. Изория Н. М. Формирования иноязычной компетентности будущих специалистов сферы туризма в вузах культуры и искусств : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н. М. Изория. М., 2008. 24 с.

9. Козак С. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции будущих специалистов морского флота : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / С. Козак. Одеса, 2001. 224 с.

10. Тенищева В. Ф. Интегративно-контекстная модель формирования профессиональной компетенции : автореф. дис. на соискание уч. степени д. пед. наук : 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / В. Ф. Тенищева. М., 2008. 44 с.

СТРУКТУРА УРОКУ З ТВОРЧИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ ТА ЇЇ НАПОВНЕННЯ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ

Зозуля І. Є.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мовознавства
Вінницький національний технічний університет*

Стадній А. С.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мовознавства
Вінницький національний технічний університет
м. Вінниця, Україна*

Сучасний стан довузівської підготовки іноземних громадян на підготовчих відділеннях (факультетах) ВНЗ України характеризується необхідністю врахування нових тенденцій і реалій у сфері вищої освіти у зв'язку з формуванням загального Європейського освітнього простору і реалізації положень Бонської декларації [1, с. 24].

Стандартна структура уроку – це певна послідовність його обов'язкових етапів. Етап уроку – відносно самостійна його частина, що має відповідні проміжні завдання відносно до загальної мети заняття. Зазвичай багато часу викладачі-мовники приділяють вивченню нових граматичних структур, які є складними для більшості іноземних студентів, що навчаються в Україні. Але якщо проводити урок, який буде відрізнятися від усіх інших, то це розвантажить студентів від вивчення лише одних правил, а головне – просто спонукатиме до «живого мовлення». Саме тому ми радимо не оминати увагою так звані «заняття з творчими елементами», під час яких іноземці будуть

знайомитися не тільки з новими мовленнєвими конструкціями, а й з історією та культурою нашого народу, краще пізнавати багатство української мови.

Творчість людини – це діяльність, спрямована на створення нового матеріального об'єкта, нового знання, нової технології. Саме тому очевидно, що необхідно виділяти урок з творчими елементами як для викладача української мови як іноземної, так і для самих іноземних студентів.

«Творчий урок» для викладача – це насамперед урок, на якому організовується творча діяльність студентів, які самостійно «створюють» новий для себе продукт, нову систему дій, новий метод досягнення тощо. «Творчий урок» для іноземця, який вивчає нову мову, – це урок, на якому студенти для особистих потреб і мотивів формують цілі діяльності, організовують адекватну цим цілям діяльність.

Для забезпечення творчого характеру заняття викладачеві необхідно здійснити вибір того продукту, який повинен бути створений студентами на уроці, скласти його характеристику, здійснити добір і створення засобів, необхідних для організації творчої діяльності, скласти програму своєї діяльності й студентів, реалізацію цієї програми, здійснення коригуючої діяльності.

Викладач має встановити, які з елементів діяльності: цілі, предмет, засоби, програма дій мають бути дані іноземним студентам у «готовому» вигляді, а які вони повинні «створити» самостійно під час заняття. Розробка нового продукту вимагає колективних зусиль. У кінцевому вигляді продукт формується в ході обговорення одержаних усіма результатів. Оцінка якості створеного продукту має проходити на тому ж уроці через його застосування.

Ми виділяємо наступні обов'язкові етапи уроку з творчими елементами [2, с. 11 – 18].

Початок заняття (4-6 хвилин): привітання українською мовою й організаційний момент. Основне призначення цього етапу – ввести студентів у «мовну стихію». Вибір форм та методів роботи на початку уроку залежить від матеріалу попереднього або ж теми даного заняття. Це може бути **фонетична розминка** – найбільш поширений варіант початку уроку, до того ж незалежний цілком від виду заняття та його тематики. Під час цієї форми роботи іноземні студенти можуть:

- повторювати склади, які їм найважче вимовляти (*наприклад: ща, щи, ще, шу, що; джа, джи, дже, джу, джо*);
- читати хором скоромовки (з дошки, книги чи зі спеціально підготовлених карток): «У зливу жахливу під кущем дуже змокли жук з джмелем», «Приснивсь сьогодні сон синиці: приніс сусіда сік з суніці» *тощо*;
- вимовляти фонетично складні слова, що уже відомі студентам і які будуть використовуватися на занятті: *щітка, джоуль, дзеркало, дядько, підручник тощо*.

Наступний етап заняття – це «**емоційна зарядка**» (3-5 хвилин) : хором заспівати один куплет української пісні, яку студенти вже вивчили раніше («Україна – це ми» співачки Тіни Кароль, «А я на небі» гурту «Океан Ельзи»,

«Червона рута» композитора та співака Володимира Івасюка). Цей вид роботи добре використовувати перед уроком, який вимагає тісної взаємодії усіх учасників заняття, наприклад перед розігруванням якоїсь ситуації.

Третій етап – **мовномисленнєві завдання** (2-4 хвилини), що активізують раніше засвоєний матеріал і підготовлюють до вивчення нового:

- викладач читає неважку загадку (можливо навіть і з підказкою), яка певним чином пов'язана із домашнім завданням студентів, наприклад (якщо тема домашнього завдання з вивчення нової лексики – техніка): *«Не птах, а летить, не грім, а гримить, долає вершини, моря й долини. Захочеш – підніме тебе аж до неба і враз перекине туди, куди треба»* (літак);

- викладач розповідає коротку історію й задає загальне питання на її розуміння (*«Легенда про заснування міста Кисва»*);

- викладач читає короткий вірш і задає питання, яке перевіряє розуміння студентами тексту (*«Наші мами» С. Олійника*).

Четвертий етап – **перевірка домашнього завдання** (5-10 хвилин). Перевірка може бути вибірковою (відповідає тільки один або декілька студентів) чи фронтальною, яку найчастіше ми проводимо в письмовій формі, але інколи й в усній, наприклад: декламування або читання поезій (на різну тематику).

П'ятий етап – **презентація** (2-4 хвилини), тобто пояснення нового матеріалу. Наприклад, на дошці викладач записує мовленнєвий зразок: *Якщо я хочу вивчити українську мову добре, то мені потрібно... . Якби я не приїхав до України, я б навчався Якщо завтра буде гарна погода, то ми* Також можна підібрати ілюстрації, за якими іноземні студенти будуть описувати їхній зміст з використанням певних граматичних конструкцій.

Шостий етап – **тренування** (6-8 хвилин). Мета цього етапу полягає в засвоєнні студентами мовленнєвого зразка й умінні розуміти й утворювати висловлювання, які побудовані за аналогією на обмеженому матеріалі. Цей етап можна розділити на кілька підетапів: імітація, підстановка, трансформація.

Сьомий етап – **передмовленнєві завдання** (4-6 хвилин). Завдання цього етапу – навчити іноземних студентів користуватися новою мовленнєвою схемою в реальних ситуаціях, які поки що вказуються викладачем. Наприклад: викладач запитує у студентів, що вони будуть робити, якщо погано складуть сесію. На дошці можуть бути записані варіанти відповідей. І кожен обере для себе певний варіант.

Восьмий етап – **генералізація зразка** (5-7 хвилин). У процесі цього етапу студенти розширюють мовленнєву схему матеріалом, який раніше не використовувався, й відпрацьовують її в нових умовах. Наприклад, у парах іноземні студенти складають діалоги із різними запитаннями на конкретну тему з використанням конструкцій *якщо, то* та *якби, то*.

Дев'ятий етап – **закріплення** (6-8 хвилин). На цьому етапі відбувається активна комунікація студентів з використанням засвоєної схеми дій. Наприклад, це вже може бути полілог, у якому беруть участь усі студенти й викладач разом.

Десятий етап – **контроль й оцінка засвоєння матеріалу** (4-5 хвилин). Починний контроль засвоєного матеріалу бажано поєднувати з розширенням мовленнєвих можливостей іноземних студентів, наприклад, з використанням письмового мовлення. Так, після описаної вище усної роботи доцільно дати студентам різні варіанти завдань: *Подивіться на картинку (фото) й напишіть, що ви будете робити, якщо опинитесь в такій ситуації.* Для цього можна використати й той наочний матеріал, який уже був у попередніх завданнях. Написані студентами відповіді можуть бути перевірені й оцінені після уроку.

Одинадцятий етап – **підведення підсумків** (1 хвилина). На цьому етапі викладач ще раз нагадує іноземним студентам про мету, яка була досягнута в ході уроку: *Чого ми навчилися сьогодні? Ми навчилися вживати в різних ситуаціях конструкції якщо то, якби.*

Останній етап – **формулювання, пояснення виконання й запис домашнього завдання** (2хв).

Так як на підготовчому відділенні іноземні студенти мають на день мінімум 2 заняття з української мови (2 семестр навчання), то наш урок розрахований від 45 до 65 хвилин в залежності від здібностей та навичок іноземних студентів.

Отже, на нашу думку, структура уроку з української мови як іноземної має зазвичай містити творчий елемент для того, щоб заняття мало розвивальну, виховну, освітню цінність мовленнєвого матеріалу всіх завдань. Щоб процес навчання був результативним, викладач перш за все повинен зафіксувати етапи уроку в їхній послідовності, встановити відповідність прийомів навчання основним цілям уроку, оцінити раціональність співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ, назвати допоміжні засоби, що використовувались, оцінити їхню доцільність та ефективність.

Література:

1. Степко М.Ф. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков // К.: Наук.-метод. центр МОН України, 2004. 24 с.
2. Морозов В. Э. Методика урока руського языка как иностранного: Учебно-методическое пособие по преподаванию русского языка в инокультурной среде / В. Э. Морозов // 2-е изд., испр. М.: Издательство ИКАР, 2017. 228 с.